

De Muntel

Willem van Nassaulaan 29-30 / Van IJsselsteinstraat 15-17 / Taxandriaplein 2-4

Kadastraal : 's-Hertogenbosch, C-1224	Bouwjaar : 1931
Eigenaar : Woningbouwver. Eigen Bezit	Architect : C.M. Evers
Huidige functie : beneden- en bovenwoningen	Oorspr. functie : beneden- en bovenwoningen

Verbouwingen :	
Archief : Cultuurhistorische Inventarisatie 's-Hertogenbosch, deel 4, Muntel (1990), p. 32.	

Beschrijving

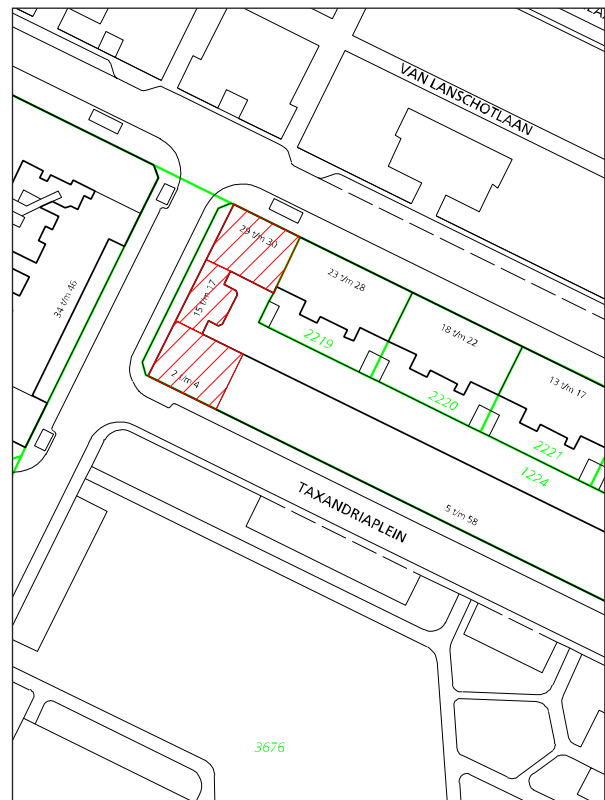
Algemeen:

Het complex van beneden- en bovenwoningen is gesitueerd aan de korte zijde (westzijde) van een langgerekt bouwblok. De panden maken deel uit van een groter complex waartoe ook de woningen aan de Willem van Nassaulaan 1-2a, Koedijk 20-22 en Taxandriaplein 5-58 behoren en dat in één fase werd gebouwd in opdracht van de woningbouwvereniging Eigen Bezit naar ontwerp van architect C.M. Evers. Een gedenksteen in de gevel aan het Taxandriaplein herinnert aan deze gebeurtenis: 'Op 4 Oct. 1931 werd deze gedenksteen door Mr. Fr.J. van Lanschot burgemeester van 's-Hertogenbosch onthuld. Het bestuur voltooide door deze bouw haar vijfde gebouwencomplex onder leiding van den architect C.M.Evers. De uitvoering geschiedde door de firma Gebr. Struijcken.'

Het complex bestaat uit drie bouwdelen: de beide bouwdelen aan het Taxandriaplein en de Willem van Nassaulaan omvatten elk twee bouwlagen onder een met gesmoorde gotische pannen gedekt zadeldak, dat de nok parallel aan de straat heeft. Deze twee bouwdelen zijn met elkaar verbonden door een dwarsgeplaatst, eveneens twee bouwlagen tellend bouwdeel (Van IJsselsteinstraat). Het zadeldak van dit bouwdeel sluit aan op de dakschilden van de twee haaks hierop geplaatste zadeldaken. Voor een eventuele onderkeldering zijn geen aanwijzingen. De gevels bevinden zich direct aan de rooilijn, alleen de gevel aan de Koedijk ligt terug ten opzichte van de rooilijn. De vormtaal is sober expressionistisch.

Gevel Willem van Nassaulaan:

De sober vormgegeven bakstenen gevel is met een lichte steen gemetseld in Noords- of kettingverband en een in donkerder stenen uitgevoerd trasraam, dat tot aan de onderzijde van de vensters is doorgemetseld, eindigend met een rol-

laag. Het voegwerk van het trasraam is platvol afgesmeerd en vormt een contrast met het bovenliggende voegwerk dat is afgewerkt met verdiepte lintvoegen en geknipte stootvoegen. Afgezien van de rollaag boven het trasraam en boven de gevelopeningen, en de licht uitgemetselde lijst ter afsluiting van de gevel, kent het opgaande muurwerk geen verdere geleding. De raamdorpels - en dat geldt ook voor de vensters aan de Van IJsselsteinstraat en het Taxandriaplein - zijn uitgevoerd met keramische tegels. De uitstekende betonnen lijsten boven de gevelopeningen op de begane grond en de uitkragende bakgoot geven de gevel enigszins een horizontaal karakter.

De gevelopbouw heeft een min of meer symmetrische opzet. In het midden bevinden zich

Willem van Nassaulaan

drie visueel gekoppelde deuropeningen. In de op hardstenen neuten gestelde kozijnen, voorzien van hardstenen dorpels, zijn de oorspronkelijke, sober gedetailleerde deuren nog aanwezig. Een uitstekende betonnen lijst scheidt de deuren van de met glasblokken vormgegeven bovenlichten. In het venster links van de deuren bevindt zich een breed, vermoedelijk nog oorspronkelijk venster, bestaande uit een groot glasvlak met een draaiend deel links daarvan. Uiterst rechts, op de hoek met de Van IJsselsteinstraat, is een samengesteld venster dat om de hoek is voortgezet en eveneens geplaatst is onder een uitstekende betonnen lijst.

Op de eerste verdieping bevinden zich vier identieke vensters, gevormd door dubbele draairamen. De gevel eindigt met een ver overkragende bakgoot op klossen. Een soortgelijk vormgegeven bakgoot is zichtbaar bij de twee dakkapellen met plat dak in het bovenliggende dakvlak, voorzien van een twee- en driedelig venster met bewegende ramen.

Gevel Van IJsselsteinstraat:

De woningen aan de Van IJsselsteinstraat bezitten een ondiepe voortuin, die met een laag opgemetselde tuinmuur van de openbare ruimte is afgescheiden. De vormgeving en detaillering van het muurwerk en de vensters sluit aan op de gevel aan de Willem van Nassaulaan. De gevel bestaat visueel uit drie delen: de kopgevels van de twee bouwdelen aan de Willem van Nassaulaan en het Taxandriaplein vormen de buitenste twee geveldelen. Hiertussen bevindt zich een lager geveldeel dat de begane grond en eerste verdieping omvat en dat hoort bij het dwarsgeplaatste bouwdeel met zadeldak dat de twee genoemde bouwdelen met elkaar verbindt. Alle gevels liggen in hetzelfde vlak.

Karakteristiek voor het totaalbeeld van de gevel

Van IJsselsteinstraat

is de horizontale gelaagdheid met uitstekende betonnen lijsten en de uitkragende bakgoten en de ritmiek van kleinere en grotere vensters. Beide kopgevels zijn twee vensterassen breed. Het gevelvlak van de linker kopgevel wordt onderbroken door een uitstekende betonnen lijst, geplaatst boven een vensteropening. Zowel het venster, bestaande uit een breed vast raamdeel en een smal draaiend zijraam, als de lijst zijn om de hoek voortgezet. Op de rechtervensteras bevinden zich zowel op de begane grond als op de verdieping twee vensters, die qua vormgeving identiek zijn met het reeds hierboven beschreven zogenaamde brede venster. Voorts bevindt zich op de eerste verdieping een liggend venster met een vast en een kleppend raamdeel. In de top van de tuitgevel is een enkel en een dubbel klein venster aangebracht. Beide kopgevels zijn afgewerkt met een lijst van uitgemetseld siermetselwerk die alleen in de linker topgevel onderlangs de schoorsteen in de top is doorgemetseld. Het bovenste deel van de schoorsteen is opnieuw opgemetseld.

Het middelste geveldeel wordt gedomineerd door de uitstekende betonnen lijst die de begane grond van de eerste verdieping scheidt. Een deel van het onderliggende muurwerk is met een sprong naar voren uitgelegd. Op de begane grond bevinden zich vier gevelopeningen, waarvan er twee voorzien zijn een voordeur. Hier is het bakstenen muurwerk beperkt tot brede gemetselde muurdammen tussen de gevelopeningen.

De bovenlichten die door de betonnen lijst van de voordeuren zijn gescheiden, bestaan uit glazen bouwblokken. Links van de deuren bevinden zich twee vensters, waarvan één bestaat uit een breed raam met draaiend zijraam en één gevormd wordt door dubbele draairamen. Het muurwerk dat hier aan de linkerzijde aansluit ligt

Taxandriaplein

weer in hetzelfde muurvlak als het overige deel van de gevel, terwijl de plint is doorgemetseld als bloembak. Tegen de onderzijde van de uitstekende lijst is een liggend tweeledig venster. Het muurwerk ter hoogte van de eerste verdieping is aan de linkerkant voorzien van een uitgebouwde erker en een balkon, die is geplaatst op de betonnen lijst. De erker bestaat uit een breed ongedeeld raamvlak met een smal, draaiend zijraam aan de rechterkant en twee smalle zijstukken. Hierop volgt een ondiep balkon met gesloten, gemetselde balustrade en een moderne balkondeur. Rechts van de uitspringende risaliet bevindt zich een venster, gevolgd door twee kleine, hoger in de gevel geplaatste ramen. De bovenzijde van de erker sluit aan op de op houten klossen rustende, ver uitkragende bakgoot die over de volle breedte van het middelste geveldeel doorloopt. Boven beide uiteinden van deze bakgoot, bevindt zich nog een tweede bakgoot, namelijk de goot ter hoogte van de dakvoet van de dakschilden van beide kopgevels. In het dakschild zijn twee dakkapellen onder een plat dak met een vast en een draaiend raam zichtbaar en voorzien van een op klossen rustende uitkragende bakgoot.

De rechter kopgevel wordt visueel in twee delen verdeeld door de vanaf de begane grond uitgemetselde schoorsteen die boven de nok van het dak is doorgezet. Het bovenste deel is vernieuwd. Een uitgebouwde erker onder een uitstekende betonnen lijst sluit aan de linkerkant aan op het rookkanaal. Op de eerste verdieping is een brede vensteropening. Rechts van de schoorsteen bevindt zich op de begane grond en de eerste verdieping een reeks van drie kleine, vaste ramen.

De vormgeving van de top van de gevel is spiegelsymmetrisch identiek aan de rechter

topgevel, de uitmetseling van het rookkanaal daargelaten.

Gevel Taxandriaplein:

Aan het Taxandriaplein sluit de vormgeving van de gevel nauw aan op die van de gevel aan de Willem van Nassaulaan. In het midden van de min of meer symmetrische gevel, bevinden zich drie nog oorspronkelijke deuren, geplaatst onder betonnen lijst, gelijk aan de gekoppelde ingang aan de Willem van Nassaulaan. De betonnen lijst loopt rechts door tot boven een eenvoudig venster met dubbele draairamen. Aan weerszijden bevindt zich een breed venster, identiek aan de reeds genoemde vensters. Van de vier vensters die zich op de eerste verdieping bevinden, zijn de twee buitenste ramen identiek aan de vensters op de grond. De twee ramen in het midden zijn iets smaller en uitgevoerd met dubbele draairamen. Boven de op klossen uitkragende bakgoot zijn, in het dakvlak twee dakkapellen zichtbaar, bestaande uit elke drie ramen, waarvan een vast en twee draaiend.

Achtergevel:

De aan het omsloten binnenterrein grenzende achtergevels zijn vanaf de openbare weg niet zichtbaar.

Interieur:

Het interieur valt buiten de context van het onderzoek.

Redengevende omschrijving

Het complex Willem van Nassaulaan 29-30/ Van IJsselsteinstraat 15-17 / Taxandriaplein 2-4 heeft monumentale waarde vanwege de bouwstijl, de karakteristieke vormgeving van de gevels, de kenmerkende bouwmassa en de architect.

Gesitueerd op de hoek van het langgerekte bouwblok en grenzend aan verschillende straten, zijn de panden beeldbepalend. Als onderdeel van een groter bouwblok hebben de panden ensemblewaarde.

Als project van de woningbouwcorporaties ten tijde van de grote woningnood in de jaren '20 en '30 van de twintigste eeuw is het complex op lokaal niveau van sociaal-economische betekenis en geldt het als een representatief voorbeeld voor een bepaalde fase in de stadsontwikkeling van 's-Hertogenbosch.

Datum verkenning: 20 januari 2004
Fotografie: M. Bimmel
Veldwerk: M. Bimmel en A.K. Hemmes
Tekst rapportage: A.K. Hemmes